

فصلنامه حقوقی میزان ، دوره جدید
شماره ۲ و ۱ ، بهار و تابستان ۱۳۸۶
صفحه ۴۷-۴۱

تبیین معافیت های مالیاتی مذکور در قانون مالیاتهای مستقیم با توجه به آرای هیات عمومی شورای عمومی مالیاتی

ابوالفضل درویشوند^۱

چکیده:

((هیچ نوع مالیات وضع نمی شود مگر به موجب قانون. موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف مالیاتی به موجب قانون مشخص می شود.)) اصل ۵۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)

یکی از اصول مهم حاکم بر مالیات این است که هر فرد باید مالیات بپردازد و رعایت این اصل الزامی است . مالیات یک منبع درآمد بسیار اساسی برای دولتها است . هرکسی که درآمدی به دست می آورد با توجه به اینکه از امکانات کشور استفاده نموده است باید درصدی از آن را به عنوان مالیات به دولت بدهد که دولت نیز از آن در جهت اداره امور کشور استفاده می نماید . البته این اصل مطلق نیست گاهی به دلیل وجود برخی دلایل اجتماعی ، فرهنگی اقتصادی و... برخی اشخاص از این اصل کلی استثناء می شوند .

کلمات کلیدی: مالیات، قانون، اصل، درآمد، معافیت

مقدمه:

در رابطه با معافیت مالیاتی می توان گفت : معافیت مالیاتی تخفیف قسمتی یا حتی کل مالیات حقه یک شخصیت حقیقی یا حقوقی برای مدت کوتاه یا طولانی است و به عنوان ابزار حمایتی متداول در کنار سایر سیاستهای حمایتی از سوی دولت به کار گرفته می شود.^۱

هدف معافیتها علاوه بر تنظیم جریان دخل و خرج عمومی نیل به یک یا چند هدف از هدفهای : اشتغال کامل ، تثبیت قیمتها ، رشد اقتصاد ملی و تعادل تراز پرداختها است .

معافیت به عنوان یک ابزار در نظام مالیاتی می تواند در رسیدن به اهدافی که در برقراری مالیاتها دنبال می شود عامل تعیین کننده ای باشد . به عنوان مثال با تعیین سقف معافیت مالیاتی و همچنین معاف کردن گروهی از افراد جامعه از پرداخت مالیات ، توزیع درآمد تحت تاثیر قرار گرفته و این قبیل معافیتها می تواند در بهبود وضع توزیع درآمد نقش بسزایی داشته باشد . از سوی دیگر معافیت مالیاتی می تواند به عنوان یک امتیاز و انگیزه برای فعالیت های غیرانتفاعی نظیر موسسات مذهبی وسایر موارد مشابه در نظر گرفته شود.^۲

اخذ مالیات باید به موجب قانون باشد معافیت از آن نیز باید به موجب قانون باشد همان گونه که اصل ۵۱ ق.ا.ج.ا.ا. نیز بدان اشعار دارد : (هیچ نوع مالیاتی وضع نمی شود مگر به موجب قانون موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف به موجب قانون مشخص می شود) بنابراین در زمان کنونی این امتیاز را قانون تعیین می کند ، هر کسی درآمد دارد مشمول مالیات است به استثناء مواردی که معافیت آنها توسط قانون تعیین شده است .

در نظام مالیاتی ج.ا.ا. معافیت های بسیاری برای بخشهای مختلف اقتصادی ، فرهنگی و... در نظر گرفته شده است . می توان گفت منشا اصلی معافیت های

۲- قدیمی ، محمد رضا ، این همه معافیت مالیاتی برای چیست ؟ ، مجله حقوقی قضایی دادگستری ، شماره

۲۵ ، ۱۳۷۷

۲- مانو کیان ، آرمینه ، بررسی معافیت های مالیاتی در ایران ، ص ۵

مالیاتی در نظام مالیاتی ج.ا. قانون مالیاتهای مستقیم است . در این نوشتار سعی شده است با توجه به آراء هیات عمومی شورای عالی مالیاتی که برای مراجع مالیاتی لازم الاتباع است^۱ و در برخی موارد با استناد به آراء دیوان عدالت اداری موارد شمول معافیت های مالیاتی مذکور در این قانون تبیین شود . در ذکر معافیتها ترتیب مذکور در قانون مالیاتهای مستقیم حفظ شده است .

بخش اول

اشخاص مشمول و غیر مشمول مالیات

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیات می باشند :

- ۱- کلیه مالکین اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی نسبت به اموال یا املاک خود واقع در ایران.
- ۲- هر شخص حقیقی ایرانی مقیم ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می نماید .
- ۳- هر شخص حقیقی ایرانی مقیم خارج از ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران تحصیل می کند .
- ۴- هر شخص حقوقی ایرانی نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می نماید .
- ۵- هر شخص غیر ایرانی (اعم از حقیقی یا حقوقی) نسبت به درآمدهایی که در ایران تحصیل می کند و همچنین نسبت به درآمدهایی که بابت واگذاری امتیازات یا سایر حقوق خود و یا دادن تعلیمات و کمک های فنی و یا واگذاری

^۱- هرگاه در شعب شورای عالی مالیاتی نسبت به موارد مشابه رویه های مختلف اتخاذ شده باشد حسب ارجاع وزیر امور اقتصادی و دارایی یا رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور یا رئیس شورای عالی مالیاتی هیات عمومی شورای عالی مالیاتی با حضور رئیس شورا و روسای شعب و در غیاب رئیس شعبه یک نفر از اعضای آن شورا به انتخاب رئیس شورا تشکیل خواهد شد و موضوع مورد اختلاف را بررسی کرده و نسبت به آن اتخاذ نظر و اقدام به صدور رای می نماید . در این صورت رای هیات عمومی که با دو سوم آرای تمام اعضا قطعی است برای شعب شورای عالی مالیاتی و هیاتهای حل اختلاف مالیاتی در موارد مشابه لازم الاتباع است . (ماده ۲۵۸ قانون مالیاتهای مستقیم)

فیلم های سینمایی (که به عنوان بها یا حق نمایش یا هر عنوان دیگر عاید آنها می گردد) از ایران تحصیل می کند .

علاوه بر عمومیت حکم این بند در مورد تعلق مالیات به درآمدی که اشخاص غیرایرانی (اعم از حقیقی و حقوقی) در ایران تحصیل می کنند و همچنین برخی از درآمدهائی که از ایران کسب می نمایند. بانکهای خارجی که از مصادیق بارز اشخاص حقوقی خارجی هستند ، چنانچه به موجب اسناد و مدارک و دلایل متقن محرز شود از طریق ایجاد دفاتر نمایندگی مبادرت به تحصیل درآمد در ایران نموده اند ، نسبت به درآمد مذکور بطور مسلم مشمول مالیات خواهند بود . (رای شماره ۳۰/۴/۱۱۷۷۸ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

درآمد ناشی از ارائه خدمات بعد از فروش به وسیله شعب و نمایندگیهای خارجی از شرکتهای اصلی (مادر) در ایران طبق بند مذکور مشمول مالیات خواهد بود و مامورین ذیربط حسب مورد مکلف به تشخیص و مطالبه آن برابر مقررات می باشند. (رای شماره ۳۰/۴/۱۶۵۳ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

طبق رای شماره (۳۰/۴/۸۹۰۲) هیات عمومی شورای عالی مالیاتی در رابطه با پرداختی کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران بابت کرایه حمل بار بوسیله کشتیهای خارجی از مبادی خارج از کشور به لحاظ آنکه موضوع از مصادیق بند فوق نیست ، این مورد مشمول مالیات موضوع آن قانون نخواهد بود .

همچنین دریافتی شرکتهای و موسسات خارجی از ایران بابت تعمیر ماشین آلات و تجهیزات در مواردی که تعمیر در کشور خارج انجام گیرد مشمول مالیات بردرآمد در ایران نخواهد بود . (رای شماره ۳۰/۴-۱۱۱۷۵ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیات نیستند :

- ۱- وزارتخانه ها و موسسات دولتی ،
- ۲- دستگاههایی که بودجه آنها وسیله دولت تامین می شود ،
- ۳- شهرداریها (ماده ۲ ق م م)

۴- صندوقهای قرض الحسنه و صندوقهای تعاون اسلامی البته استفاده ای صندوقها از معافیت منوط به انطباق عملکرد آنها با مفاد اساسنامه و رعایت سایر مقررات مربوط به فعالیت آنها می باشد . (رای شماره ۳۰/۴/۱۱۹۴۵ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

۵- دانشگاه آزاد اسلامی . هرچند دانشگاه آزاد از دانشجویان خود شهریه دریافت مینماید اما طبق رای هیات عمومی شورای عالی مالیاتی صرف دریافت شهریه از دانشجویان موجب عدم استفاده از معافیت مالیاتی نمی باشد. « (رای شماره ۳۰/۴/۱۳۹۶۸ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

بخش دوم

موارد شمول معافیت از مالیات بر ارث

۱ - از سهم الارث هریک از وراث طبقه اول مبلغ سی میلیون (۳۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از مالیات بر ارث معاف می باشد .

معافیت مذکور برای هریک از وراث طبقه اول که کمتر از بیست سال سن داشته یا محجور یا معلول و یا از کار افتاده باشند مبلغ پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال خواهد بود . (ماده ۲۰ ق م م)

۲ - اموالی که جزء ماترک متوفی باشد و تا یک سال پس از قطعیت مالیات و غیر قابل رسیدگی بودن پرونده امر در مراجع مالیاتی طبق قوانین یا احکام خاص مالکیت آنها سلب و یا به موجب گواهی سازمان ذیربط بلاعوض در اختیار وزارتخانه ها ، موسسه های دولتی ، شهرداریها ، نهادهای انقلاب اسلامی یا شرکت هایی که (۱۰٪) سهام آنها متعلق به دولت باشد قرارگیرد ، از شمول مالیات بر ارث معاف می باشد.

حکم فوق در مواردی که وراث تمام یا قسمتی از اموال را که جزء ماترک باشد بطور رایگان به یکی از اشخاص مذکور واگذار کنند نیز جاری است . (ماده ۲۱ ق م م)

۳ - در صورتی که مطالبات متوفی به موجب رای هیات حل اختلاف مالیاتی غیر قابل وصول تشخیص داده شود مطالبات مذکور جزء اموال مشمول مالیات بر

ارث محسوب نمی شود. در صورت وصول احتمالی این گونه مطالبات ورثه ملزم به پرداخت مالیات متعلق خواهند بود. (ماده ۲۲ ق م م)

۴ - وجوه بازنشستگی و وظیفه و پس انداز خدمت و مزایای پایان خدمت، مطالبات مربوط به خسارت اخراج، بازخرید خدمت و مرخصی استحقاقی استفاده نشده و بیمه های اجتماعی و نیز وجوه پرداختی توسط موسسات بیمه یا بیمه گذاری و یا کارفرما از قبیل بیمه عمر، خسارت فوت و همچنین دیه و مانند آنها حسب مورد که یک جا و یابطور مستمر به ورثه متوفی پرداخت می گردد از شمول مالیات بر ارث خارج است. (بند ۱ ماده ۲۴ ق م م)

هیات عمومی شورای عالی مالیاتی در مورخه ۱۳۷۵/۱۲/۲۰ در رای شماره ۳۰/۴/۱۳۶۴۳) بیان می دارد: با عنایت به اینکه درمادتين ۱۹ و ۲۴^۱ وسایر مقررات قانون مالیاتهای مستقیم حکمی برای کسر وجوه پرداختی توسط وراثت مقتول جهت قصاص قاتل یا قاتلین از ماترک مقتول پیش بینی نگردیده است، وجوه مذکور قابل کسر از ماترک نمی باشد. با توجه به این رایهیات عمومی

۱ - ماده ۱۹- اموال مشمول مالیات بر ارث عبارت است از کلیه ماترک متوفی واقع در ایران و یا خارج از ایران اعم از منقول و غیر منقول و مطالبات قابل وصول و حقوق مالی پس از کسر هزینه کفن و دفن در حدود عرف و عادت و واجبات مالی و عبادی در حدود قواعد شرعی و دیون محقق متوفی.

ماده ۲۴- اموال زیر از شمول مالیات این فصل خارج است:

وجوه بازنشستگی و وظیفه و پس انداز خدمت و مزایای پایان خدمت، مطالبات مربوط به خسارت اخراج، بازخرید خدمت و مرخصی استحقاقی استفاده نشده و بیمه های اجتماعی و نیز وجوه پرداختی توسط موسسات بیمه یا بیمه گزار و یا کارفرما از قبیل بیمه عمر، خسارت فوت و همچنین دیه و مانند آنها حسب مورد که یک جا و یابطور مستمر به ورثه متوفی پرداخت می گردد.

۲- اموال منقول متعلق به مشمولین بند ۴ ماده ۳۹ قرارداد وین مورخ فروردین ۱۳۴۰ و ماده (۵۱) قرارداد وین مورخ اردیبهشت ماه ۱۳۴۲ و بند (۴) ماده (۳۸) قرارداد وین مورخ اسفند ماه ۱۳۵۳ با رعایت شرایط مقرر در قرارداد مزبور با شرط معامله متقابل.

۳- اموالی که برای سازمانها و موسسه های مذکور در ماده (۲) این قانون مورد وقف یا نذر یا حبس واقع گردد به شرط تائید سازمانها و موسسه های مذکور.

۴- هشتاد درصد اوراق مشارکت و سپرده های متوفی نزد بانک های ایرانی و شعب آنها در خارج از کشور و موسسه های اعتباری غیر بانکی مجاز، همچنین پنجاه درصد ارزش سهام متوفی در شرکتهایی که سهام آنها طبق قانون مزبور در بورس پذیرفته شده باشد و چهل درصد ارزش سهام الشرکه متوفی در سایر شرکتهای و نیز چهل درصد ارزش خالص دارائی متوفی در واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی.

شورای عالی مالیاتی پرداختی وراثت مقتول جهت قصاص قابل کسر از ماترک نمی باشد و مشمول مالیات است .

۵ - اموال منقول متعلق به مشمولین بند ۴ ماده ۳۹ قرارداد وین مورخ فروردین ۱۳۴۰ و ماده (۵۱) قرارداد وین مورخ اردیبهشت ماده ۱۳۴۲ و بند(۴) ماده (۳۸) قرارداد وین مورخ اسفند ماه ۱۳۵۳ با رعایت شرایط مقرر در قرارداد مزبور با شرط معامله متقابل مشمول مالیات نمی باشد.^۱

۶ - اموالی که برای :

الف - وزارتخانه ها و موسسات دولتی ،

ب - دستگاههایی که بودجه آنها وسیله دولت تامین می شود ،

ج - شهرداریها

وقف یا نذر یا حبس می گردد به شرط تائید سازمانها و موسسه های مذکور مشمول مالیات بر ارث نمی باشند . (بند ۳ ماده ۲۴ ق م م)

۷ - ۸۰٪ اوراق مشارکت و سپرده های متوفی نزد بانک های ایرانی وشعب آنها در خارج از کشور و موسسه های اعتباری غیر بانکی مجاز، همچنین ۵۰٪ ارزش سهام متوفی در شرکتهایی که سهام آنها طبق قانون مزبوردر بورس پذیرفته شده باشد و ۴۰٪ ارزش سهم الشرکه متوفی درسایر شرکتها و نیز ۴۰٪ ارزش

^۱ - الف) در صورت فوت یک عضو ماموریت که تبعه کشور پذیرنده یا مقیم دائم در آن کشور نمی باشداز اموال منقول که وجود آن در کشور پذیرنده صرفا به سبب حضور متوفی در آنجا به سمت عضو ماموریت یا یکی از بستگان عضو ماموریت بوده مالیات بر ارث اخذ نمی گردد. (بند ۴ ماده ۳۹ قرارداد وین مورخ فروردین ۱۳۴۰)

ب) از اموال منقولی که وجود آن در قلمرو دولت پذیرنده صرفا به علت حضور شخص متوفی در آنجا به عنوان عضو ماموریت مخصوص یا فردی از خانواده عضو ماموریت بوده مالیات بر ارث اخذ نخواهد شد . (بند۲ ماده ۴۴ کنوانسیون راجع به ماموریت های مخصوص مصوب ۱۳۵۳/۱۰/۱۶)

ج) از اموال منقولی که وجود آن در قلمرو دولت پذیرنده صرفا به سبب حضور متوفی در آنجا به عنوان عضو پست کنسولی یا عضو خانواده یک عضو پست کنسولی بوده مالیات مربوط به ارث و انتقال اخذ نخواهد شد. (بند ماده ۵۱ کنوانسیون وین درباره روابط کنسولی مصوب ۱۳۵۳/۱۰/۱۶)

- خالص دارائی متوفی در واحدهای تولیدی ، صنعتی ، معدنی و کشاورزی از شمول مالیات بر ارث خارج است . (بند ۴ ماده ۲۴ ق م م)
- ۸ - وراثت طبقات اول و دوم نسبت به اموال شهدای انقلاب اسلامی از مالیات بر ارث معاف می باشند . (ماده ۲۵ ق م م)
- ۹ - اثاث البیت محل سکونت از نظر مالیات بر ارث جزء ماترک متوفی محسوب نخواهد شد . (تبصره ۱ ماده ۳۲ ق م م)

بخش سوم

موارد شمول معافیت از مالیات بر درآمد املاک

- ۱ - مالکان مجتمع های مسکونی دارای بیش از سه واحد استیجاری که با رعایت الگوی مصرف مسکن بنا به اعلام وزارت مسکن و شهرسازی ساخته شده یا می شوند در طول مدت اجاره از (۱۰۰٪) مالیات بر درآمد املاک اجاری معاف می باشند و همچنین درآمد هر شخص ناشی از اجاره واحد یا واحدهای مسکونی در تهران تا مجموع ۱۵۰ مترمربع زیربنای مفید و در سایر نقاط تا مجموع ۲۰۰ مترمربع زیربنای مفید از مالیات بر درآمد ناشی از اجاره املاک معاف می باشد . (تبصره ۱۱ ماده ۵۳ ق م م)
- ۲ - شخص حقیقی که هیچ گونه درآمدی ندارد تا میزان یکصد و پنجاه برابر حداقل حقوق مبنای جدول حقوق موضوع ماده (۱) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰ از درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات از مالیات معاف می باشد . در اجرای این حکم حقوق بازنشستگی و وظیفه دریافتی وجوایز و سود ناشی از سپرده های بانکی درآمد تلقی نخواهد شد . حکم بند ۲ در مورد فرزندان صغیری که تحت ولایت پدر باشند جاری نخواهد بود . (ماده ۵۷ و تبصره ۱ ماده ۵۷ ق م م)
- هیات عمومی شورای عالی مالیاتی در رای شماره (۳۰/۴/۱۸۱۹) مورخه ۱۳۷۲/۲/۵ اعلام می دارد معافیت مذکور شامل درآمد حقوق پرسنل نیروهای

مسلح و نیز درآمد دارندگان مشاغل کشاورزی نمی گردد و صرفا شامل حال مودیانی خواهد که اصولا دارای درآمد از نوع مشمول مالیات بوده باشند .
 همچنین طبق نظرهیات عمومی شورای عالی مالیاتی بهره مندی از معافیت مذکور منوط به سکونت در ایران نیست. (رای شماره ۳۰/۴/۵۴۶۱ - مورخه ۷۰/۴/۱۸)

۳ - فسخ معاملات قطعی املاک بر اساس حکم مراجع قضایی به طور کلی و اقاله یا فسخ معاملات قطعی املاک در سایر موارد تا شش ماه بعد از انجام معامله ، معامله جدید محسوب نمی شود در نتیجه مشمول مالیات بر درآمد املاک نخواهد بود . (ماده ۶۷ ق م م)

۴ - املاکی که در اجرای ماده ۳۴ قانون ثبت مصوب مرداد ماه ۱۳۲۰ و اصلاحات بعدی آن به دولت تملیک می شود از پرداخت مالیات نقل و انتقال قطعی معاف است . (ماده ۶۸ ق م م)

۵ - اولین انتقال قطعی واحدهای مسکونی ارزان و متوسط قیمت که ظرف مدت ده سال از تاریخ تصویب قانون مالیاتهای مستقیم مطابق ضوابط و قیمت هایی که وزارتخانه های مسکن و شهرسازی و اموراتصادی و دارایی تعیین می نمایند احداث و حداکثر در مدت یک سال از تاریخ انقضای مهلت اجرای برنامه احداث که حسب مورد توسط وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری محل تعیین می شود منتقل می گردد از پرداخت مالیات بر نقل و انتقال قطعی املاک معاف می باشد . (ماده ۶۹ ق م م)

در رابطه با این موضوع هیات عمومی شورای عالی مالیاتی در رای (شماره ۳۰/۴/۱۱۸۸۸) اعلام می دارد املاکی مشمول معافیت مذکور می گردند که شروع و خاتمه احداث آنها در مدت ده سال از تاریخ تصویب قانون مالیاتهای مستقیم بوده باشد و ظرف یکسال از تاریخ انقضای مهلت اجرای برنامه احداث منتقل گردد . بدیهی است واحدهائی که شروع بکار احداث آنها قبل از تصویب قانون مذکور بوده و در ده سال فوق الذکر به اتمام می رسند مشمول معافیت مقرر در ماده ۶۹ (ق م م) نخواهند بود.

۶ - هرگونه مال یا وجوهی که از طرف وزارتخانه ها و موسسات و شرکت های دولتی یا شهرداریها بابت عین یا حقوق راجع به املاک و اراضی برای ایجاد و یا توسعه مناطق نظامی یا مرافق عامه از قبیل توسعه یا احداث جاده ، راه آهن ، خیابان ، معابر ، لوله کشی آب و نفت و گاز ، حفر نهر و نظایر آنها به مالک آن املاک یا صاحب حق تعلق می گیرد یا به حساب وی به ودیعه گذاشته می شود از مالیات نقل و انتقال املاک معاف خواهد بود . (ماده ۷۰ ق م م)

معافیت مزبور منحصرأً شامل مالکینی است که املاک و اراضی آنها (جهت) ایجاد و یا توسعه مناطق نظامی یا مرافق عامه ذکر شده و نظایر آنها توسط مراجع مورد بحث خریداری و مورد استفاده طرح موردنظر واقع می شوند و این املاک با عنایت به کلمه ودیعه مندرج در قسمت اخیر ماده ۷۰ قانون مالیاتهای مستقیم جهت اجرای طرح معمولاً در وضعیتی هستند که در صورت خودداری مالک از انتقال ، خریدار (مراجع مذکور در ماده ۷۰) برابر قوانین مربوط رأساً نسبت به تملک ملک یا تودیع بهای آن به حساب مالک اقدام خواهند نمود .

بنابراین خرید املاک توسط مراجع یاد شده در ماده ۷۰ قانون مالیاتهای مستقیم بجز موارد مذکور این ماده طبق مقررات مشمول مالیات خواهد بود. (رای شماره ۳۰/۴/۳۳۴۱ مورخه ۶۸/۳/۲۸ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

هر گاه وزارتخانه ها و موسسات ، شرکتهای دولتی یا شهرداریها براساس قوانین و مقررات موضوعه قادر باشند ملک مورد نیاز خود را قطع نظر از رضایت یا عدم رضایت مالک تملک نمایند و در واقع اراده مالک به موجب قوانین و مقررات موضوعه از لحاظ انتقال یا عدم انتقال ملک یا حقوق آن به مراجع فوق سلب شده و موثر در مقام نباشد ، سلب اراده بدین نحو محمول بر این است که در مانحن فیه ملک و حقوق آن برای مصالح عامه تملک می شود انتقال ملک اعم از اینکه مالک جهت انجام تشریفات انتقال حاضر شده یا تشریفات مربوط بدون حضور مالک یا وکیل او صورت گیرد مشمول معافیت مالیاتی مذکور در ماده ۷۰ خواهد بود (رای شماره ۰۳/۴/۳۰۵۴ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

معافیت مذکور در بند ۶ شامل موردی که بانک ساختمانی را برای تاسیس شعبه خریداری می نماید نمی گردد هیات عمومی شورای عالی مالیاتی

دررای (شماره ۳۰/۴/۱۰۹۶) اعلام می نماید : نظربه اینکه خرید املاک برای شعب بانک نظیرموارد مرافق عامه مذکوردر ماده ۷۰ (ق م م) نمی باشد لذا موضوع مشمول معافیت مقرردرماده مزبورنخواهدبود.

اگر مودی با ادعای شمول معافیت ماده ۷۰ قانون مالیاتهای مستقیم درخواست استرداد مالیات پرداختی را داشته باشد درخواست وی به دلیل مختومه تلقی شدن امرمالیاتی مربوطه قابل طرح نمی باشد (رای شماره ۳۰/۴/۹۹۹۲ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

۷ - املاکی که طبق قوانین مربوطه در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده یا می رسد در صورت انتقال به سازمان میراث فرهنگی کشور نسبت به کل مالیات نقل و انتقال قطعی متعلق و در سایر موارد که مالکیت در دست اشخاص باقی می ماند نسبت به ۵۰٪ مالیات مربوط به درآمد موضوع فصل مالیات بردرآمد املاک از معافیت مالیاتی برخوردار خواهد شد . (ماده ۷۰ ق م م)

۸ - هرگونه وجه یا مالی که از طرف وزارتخانه ها ، موسسات ، شرکتهای دولتی یا شهرداریها بابت تملک املاک یا حقوق واقع درمحدوده طرح های نوسازی ، بهسازی و بازسازی محلات قدیمی و بافت های فرسوده شهرها به مالکین یا صاحبان حق تعلق می گیرد از پرداخت مالیات نقل و انتقال معاف است . (ماده ۷۰ ق م م)

۹- زمین هایی که از طریق اسناد عادی معامله گردیده است در موقع تنظیم سند رسمی به نام خریدار، قیمت اعیانی احداث شده وسیله خریدار که تاریخ خاتمه آن قبل از تصویب قانون مالیاتهای مستقیم بوده باشد درمحاسبه منظور نخواهد شد مشروط بر این که موضوع مورد تأیید مراجع ذیصلاح دولتی یا محاکم قضایی یا شهرداری محل که ملک در محدوده آن واقع است حسب مورد قرار گرفته باشد. (ماده ۷۱ ق م م)

ازکلمه "خاتمه " مذکور در ماده ۷۱ (ق م م) استنباط حصرقابلیت بهره برداری اعیانی احداثی درتاریخ تصویب قانون مالیاتهای مستقیم (مصوب ۶۶/۱۲/۳) نمی شود منظورازخاتمه آن قسمت از اعیانی است که درتاریخ تصویب

قانون دارای حداقل بنای لازم جهت تنظیم سند رسمی بوده . (رای شماره ۳۰/۴/۱۹۲۵۶ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

بخش چهارم

موارد شمول معافیت از مالیات بر درآمد کشاورزی

درآمد حاصل از کلیه فعالیت های کشاورزی ، دامپروری ، دامداری ، پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور ، صیادی ، ماهیگیری ، نوغان داری ، احیای مراتع و جنگلها ، باغات ، اشجار از هر قبیل و نخیلات از پرداخت مالیات معاف می باشد . (ماده ۸۱ ق م م)

کارکاشت وداشت و بهره برداری از باغات و میوه و انواع نباتات و اشجار هم جزو فعالیت های کشاورزی محسوب می گردد . مادام که معافیت مذکور ادامه داشته باشد درآمد حاصل از انتقال اشجار اعم از اینکه به تنهائی صورت گیرد یا توأم با انتقال قطعی املاک باشد از مالیات معاف است مگر اینکه انتقال قطعی املاک مشجربلاعوض باشد که در اینصورت ارزش اشجار در محاسبه مالیات بر درآمد اتفاقی انتقال گیرنده منظور خواهد شد و در مورد پرونده های مشمول مالیات بر ارث کل اموال بجا مانده از متوفی از جمله اشجار باید ارزیابی وبا رعایت ماده ۱۹^۱ قانون مالیات های مستقیم مآخذ احتساب مالیات بر ارث قرار گیرد . (رای شماره ۳۰/۴/۱۶۳۲۵ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

با عنایت به تعریفی که از فعالیت کشاورزی در ماده یک آئین نامه اجرائی لایحه قانونی واگذاری و احیاء ارضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۱ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به عمل آمده آودرج "

^۱ - ماده ۱۹- اموال مشمول مالیات بر ارث عبارت است از کلیه ماترک متوفی واقع در ایران و یا خارج از ایران اعم از منقول و غیر منقول و مطالبات قابل وصول و حقوق مالی پس از کسر هزینه کفن و دفن در حدود عرف و عادت و واجبات مالی و عبادی در حدود قواعد شرعی و دیون محقق متوفی .

^۲ - کشاورزی عبارت است از بهره برداری از آب و زمین بمنظور تولیدات محصولات گیاهی و حیوانی (از قبیل زراعت ، باغداری ، درختکاری مثمر و غیر مثمر جنگلکاری ، جنگلداری ، پرورش طیور و زنبور و عسل

فعالیت های کشاورزی " در صدر ماده ۸۱ (ق م م) ، احصاء فعالیت های بعدی مذکور در آن که جملگی در زمره فعالیت های کشاورزی محسوب می شوند ، قید اضافی و تاکیدی بوده و در صورت عدم درج آنها نیز جملگی در قالب فعالیت های کشاورزی تلقی می گردیدند. (رای شماره ۳۰/۴/۵۴۹۱ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)
 فروش آب نیز در صورتی که به منظور مصرف در امور کشاورزی صورت گیرد مشمول معافیت مذکور در ماده ۸۱ (ق م م) می باشد. (رای شماره ۳۰/۴/۱۰۰۴ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

در ادامه باید متذکر شد چون انتقال درختان قطع شده از جنگل به محل مصرف یا برای تحویل به مشتری معمولاً به یکی از صور: گرد بینه ، الوار ، تراورس ، کاتین و هیزم امکان پذیر است ، بنابراین در مواردیکه مرحله اول فعالیت های اینگونه شرکتها تا قطع و فروش درختان جنگلی (و یا حسب مورد انتقال آنان به کارگاه متعلق به خود) براساس قانون کار کشاورزی و برابر سوابق و دستورالعمل های مربوط به عنوان کشاورزی شناخته شده است ، نمی توان ایجاد برش بدین منظور و تبدیل به انواع یاد شده را جدای از کار کشاورزی تلقی و بابت آن اقدام به مطالبه مالیات نمود. (رای شماره ۳۰/۴/۴۳۴۶ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی) لکن درآمد حاصل از سایر فعالیت های مانند ساخت مصنوعات چوبی نظیر میز و مبل و صندلی و کمد که علی القاعده جزء فعالیت های صنعتی محسوب و ارتباطی به فعالیت های کشاورزی نداشته و با تعاریف فعالیت های کشاورزی مندرج در سایر قوانین و مقررات نیز مغایر است حسب مقررات مربوط مشمول مالیات می باشد . (رای شماره ۳۰/۴/۹۴۵۵ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

با عنایت به حکم ماده ۸۱ قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه بعدی که طبق آن درآمد ناشی از فعالیت نوغانداری نیز مشمول معافیت مالیاتی شناخته شده است ، آن قسمت از درآمد شرکتهای سهامی پرورش کرم ابریشم ایران که حاصل از پرورش نوغان وارداتی تا تبدیل به لار و فروش آن است

به عنوان «درآمد حاصل از فعالیت کشاورزی» معاف از پرداخت مالیات می باشد .
(رای شماره ۳۰/۴/۱۶۰ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)
صید ماهی از شمول معافیت مالیاتی مربوط به درآمد حاصل از فعالیتهای
کشاورزی خارج بوده و مشمول مالیات خواهد بود. (رای شماره ۳۰/۴/۳۶۳۵ هیات
عمومی شورای عالی مالیاتی)

بخش پنجم

موارد شمول معافیت از مالیات بر درآمد حقوق

۱ - تا میزان یکصد و پنجاه برابر حداقل حقوق مبنای جدول حقوق موضوع
ماده (۱) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت ، مصوب ۱۳۷۰ درآمد
سالانه مشمول مالیات حقوق کلیه حقوق بگیران از جمله کارگران مشمول قانون
کار - از یک یا چند منبع - از پرداخت مالیات بر درآمد حقوق معاف می
شود. (ماده ۸۴ ق م م)

۲ - روسا و اعضای مأموریت های سیاسی خارجی در ایران و رؤسا و اعضای
هیأت های نمایندگی فوق العاده دول خارجی نسبت به درآمد حقوق دریافتی از
دولت متبوع خود به شرط معامله متقابل و همچنین روسا و اعضای هیأت های
نماینده سازمان ملل متحد و موسسات تخصصی آن در ایران نسبت به درآمد
حقوق دریافتی از سازمان و موسسات مزبور در صورتی که تابع دولت جمهوری
اسلامی ایران نباشند از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشند . (بند ۱ ماده
۹۱ ق م م)

۳ - روسا و اعضای مأموریت های کنسولی خارجی در ایران و همچنین
کارمندان موسسات فرهنگی دول خارجی نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دول
متبوع خود به شرط معامله متقابل از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشند .
(بند ۲ ماده ۹۱ ق م م)

۴ - کارشناسان خارجی که با موافقت دولت جمهوری اسلامی ایران از محل
کمک های بلاعوض فنی و اقتصادی و علمی و فرهنگی دول خارجی و یا موسسات

بین المللی به ایران اعزام می شوند نسبت به حقوق دریافتی از دول متبوع یا موسسات بین المللی مذکور از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشند . (بند ۳ ماده ۹۱ ق م م)

۵ - کارمندان محلی سفارتخانه ها و کنسولگریها و نمایندگی های دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دولت جمهوری اسلامی ایران در صورتی که دارای تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران نباشند به شرط معامله متقابل از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشند . (بند ۴ ماده ۹۱ ق م م)

۶ - حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری و پایان خدمت و خسارت اخراج و بازخرید خدمت و وظیفه یا مستمری پرداختی به وراث و حق سنوات و حقوق ایام مرخصی استفاده نشده که در موقع بازنشستگی یا از کارافتادگی به حقوق بگیر پرداخت می شود از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشند . (بند ۵ ماده ۹۱ ق م م)

با توجه به اینکه برابر تبصره ماده ۳ قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷ مجلس شورای اسلامی^۱، مستخدمین رسمی حقوق و فوق العاده های مربوط به ایام مرخصی استحقاقی استفاده نشده خود را صرفاً بهنگام بازنشستگی یا در زمان از کارافتادگی می توانند مطالبه نمایند که در این صورت حقوق و فوق العاده های مذکور از لحاظ مالیاتی به منزله حقوق پایان خدمت تلقی می گردد ، لذا مبالغ دریافتی از این بابت به استناد بند فوق معاف از پرداخت مالیات بر درآمد حقوق خواهد بود .

(رای شماره ۳۰/۴/۳۹۰۱ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

^۱ - مستخدم رسمی می تواند هنگام تقاضای بازنشستگی، حقوق و فوق العاده های مربوط به ایام مرخصی های استحقاقی استفاده نشده خود را مطالبه و یا تقاضا نماید در احتساب سابقه خدمت جهت تعیین حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی به جمع خدمت رسمی وی اضافه شود و در صورتی که مستخدم رسمی فوت شود و استحقاق مرخصی داشته باشد تمام حقوق و فوق العاده های مربوط بابت مرخصی استحقاقی به وراث قانونی وی پرداخت خواهد شد. (قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاه های دولتی مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷)

همچنین هیات عمومی شورای عالی مالیاتی بیان می دارد با توجه به اینکه کمک هزینه های موضوع ماده ۳ "قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه های ضروری به کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی" برای جبران بخشی از هزینه ها در مواقع ضرورت و اضطراب نظیر ازدواج و فوت به مستخدم با ورثه بلافصل او پرداخت می گردد ، عیلهذا اقلام مذکور مشمول مالیات نمیباشد . (رای شماره ۳۰/۴-۲۹۱۱ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

۷ - هزینه سفر و فوق العاده مسافرت مربوط به شغل از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشد . (بند ۶ ماده ۹۱ ق م م)

۸ - مسکن واگذار شده در محل کارگاه یا کارخانه جهت استفاده کارگران و خانه های ارزان قیمت سازمانی در خارج از محل کارگران یا کارخانه که مورد استفاده کارگران قرار می گیرد از مالیات معاف می باشند . (بند ۷ ماده ۹۱ ق م م)

۹ - وجوه حاصل از بیمه بابت جبران خسارت بدنی و معالجه و امثال آن از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشند . (بند ۸ ماده ۹۱ ق م م)

۱۰ - عیدی سالانه یا پاداش آخر سال جمعا معادل یک دوازدهم میزان معافیت از مالیات بر درآمد موضوع ماده ۸۴ (ق م م) برخوردار می باشد . (بند ۹ ماده ۹۱ ق م م)

۱۱ - خانه های سازمانی که با اجازه قانونی یا به موجب آیین نامه های خاص در اختیار مأموران کشوری گذارده می شود از مالیات معاف می باشد . (بند ۱۰ ماده ۹۱ ق م م)

۱ - ماده ۳ - در موارد زیر به کارکنان موضوع ماده (۱) یا ورثه بلافصل آنان ، معادل ده برابر حداقل حقوق مبنای قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰ به عنوان کمک هزینه پرداخت می شود.
الف- کمک هزینه ازدواج ، در مورد ازدواج دائم مستخدم یا فرزند اول وی فقط یک بار در طول خدمت.
ب - کمک هزینه ، در مورد فوت مستخدم و افراد تحت تکفل وی.
تبصره - پرسنل نیروهای مسلح و مشمولان قانون کار از این لحاظ تابع مقررات و ضوابط مربوط به خود هستند

نظر به اینکه استفاده از معافیت مذکور ناظر به مواردیست که خانه سازمانی با اجازه قانونی یا به موجب آئین نامه های خاص در اختیار ماموران کشوری گذارده شود ، لذا مامورینی که به موجب آئین نامه مربوط به شرایط و طرز استفاده از خانه های سازمانی مصوب ۶۳/۱۰/۱۹ هیات وزیران از خانه های سازمانی استفاده نمایند از جهت معافیت مزبور در عداد مامورین کشوری محسوب خواهند شد . (رای شماره ۳۰/۴/۳۴۷۳ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

۱۲ - وجوهی که کارفرما بابت هزینه معالجه کارکنان خود یا افراد تحت تکفل آنها مستقیماً به وسیله حقوق بگیر به پزشک یا بیمارستان به استناد اسناد و مدارک مثبته پرداخت کند از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشد . (بند ۱۱ ماده ۹۱ ق م م)

۱۳ - مزایای غیرنقدی پرداختی به کارکنان حداکثر معادل دو دوازدهم معافیت موضوع ماده ۸۴ (ق م م) از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشند . (بند ۱۲ ماده ۹۱ ق م م)

۱۴ - درآمد حقوق پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران اعم از نظامی و انتظامی ، مشمولان قانون استخدامی وزارت اطلاعات و جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و آزادگان از مالیات بر درآمد حقوق معاف می باشد . (بند ۱۳ ماده ۹۱ ق م م)

حکم فوق شامل پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی منحصر بوسیله رابطه استخدامی در نیروهای مذکور است ، اعم از اینکه پرسنل مورد بحث جزء رشته نظامی و انتظامی یا دارای سمت اداری و خدماتی و همردیف و غیر آن باشند و خواه از محل اعتبارات خاص همان نیروها یا به لحاظ ماموریت در سایر سازمانها از محل اعتبارات سازمان محل خدمت حقوق دریافت نمایند. اما در مواردیکه پرسنل یاد شده بطورمستقل اقدام به فعالیتهای دیگری نموده از آن ممر درآمد حقوق دیگری عاید شان بشود ، صرف عضویت آنان در نیروهای نظامی و یا انتظامی موجب شمول معافیت نسبت به درآمد نوع اخیر نخواهد بود. (رای شماره ۳۰/۴/۱۴۰۲۳ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

با عنایت به اینکه طبق بند فوق صرفاً^۱ پرسنل نیروهای مسلح اعم از نظامی و انتظامی مشمول معافیت از پرداخت مالیات بردارآمد حقوق شناخته شده اند و در آن ذکری از شرکتها و سازمانها وابسته به نیروهای مسلح نشده است، لذا معافیت مذکور نسبت به پرسنل شرکت صنایع الکترونیک ایران قابل اعمال نمی باشد.

(رای شماره ۳۰/۴/۱۳۳۵۲ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

کمک عائله مندی موضوع ماده ۸۶ قانون تامین اجتماعی^۱ مشمول معافیت مالیات بردارآمد حقوق موضوع فصل سوم باب سوم قانون مالیاتهای مستقیم نمی باشد. (رای شماره ۳۰/۴/۱۷۹۵ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

نظر به اینکه تعریف درآمد مشمول مالیات حقوق موضوع ماده ۸۳ قانون مالیاتهای مستقیم^۲ درباره " کمک هزینه عائله بندی " مقرر در ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت^۳ صدق نمی نماید، وجوه مذکور که به عنوان کمک هزینه به عائله و اولاد مستخدمین شاغل و غیرشاغل وحتى مستخدمین متوفی پرداخت می گردد، از شمول فصل مالیات بردارآمد حقوق قانون

۱ - ماده ۸۶ (ق ت ا) : کمک عائله مندی منحصرأ تا دو فرزند بیمه شده پرداخت می شود مشروط بر آنکه : بیمه شده حداقل سابقه پرداخت حق بیمه هفتصد و بیست روزکار را داشته باشد. سن فرزندان او از هجده سال کمتر باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل یا در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند. میزان کمک عائله مندی معادل سه برابر حداقل مزد روزانه کارگر ساده در مناطق مختلف برای هر فرزند در هر ماه می باشد.

۲ - ماده ۸۳ ق م م - درآمد مشمول مالیات حقوق عبارت است از حقوق (مقرری یا مزد، یا حقوق اصلی) و مزایای مربوط به شغل اعم از مستمر یا غیر مستمر قبل از وضع کسور و پس از کسر معافیت های مقرر در این قانون.

۳ - کمک هزینه عائله مندی و اولاد مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری و این قانون به شرح زیر قابل پرداخت است :

۱ - به مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول این قانون که دارای همسر دائم می باشند ماهیانه معادل پنجاه درصد (۵۰٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه عائله مندی.

۲ - به هر یک از مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه و مستمری بگیر مشمول این قانون که دارای فرزند تا سن ۲۰ سال هستند به ازای هرفرزند (حداکثر تا سه فرزند) ماهیانه معادل ده درصد (۱۰٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه اولاد.

مالیتهای مستقیم خارج و معاف از پرداخت مالیات بر حقوق می باشد. (رای شماره ۳۰/۴/۳۰۴۴ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

بخش ششم

موارد شمول معافیت از مالیات بر درآمد مشاغل

درآمد سالانه مشمول مالیات مودیان موضوع مالیات بر درآمد مشاغل (فصل ۴ ق م م) که اظهارنامه مالیاتی خود را طبق مقررات فصل چهارم (ق م م) در موعد مقرر تسلیم کرده اند تا تا میزان یکصد و پنجاه برابر حداقل حقوق مبنای جدول حقوق موضوع ماده (۱) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰ از پرداخت مالیات معاف خواهند بود. شرط تسلیم اظهارنامه برای استفاده از معافیت فوق نسبت به عملکرد سال ۱۳۸۲ به بعد جاری است.

در مشارکت های مدنی اعم از اختیاری و قهری شرکا حداکثر از دو معافیت استفاده خواهند کرد و مبلغ معافیت به طور مساوی بین آنان تقسیم و باقی مانده سهم هر شریک جداگانه مشمول مالیات خواهد بود. شرکایی که با هم رابطه زوجیت دارند از لحاظ استفاده از معافیت در حکم یک شریک تلقی و معافیت مقرر به زوج اعطا می گردد. در صورت فوت احد از شرکا وراثت وی به عنوان قائم مقام قانونی از معافیت مالیاتی سهم متوفی در مشارکت به شرح فوق استفاده نموده و این معافیت به طور مساوی بین آنان تقسیم و از درآمد سهم هرکدام کسر خواهد شد. (ماده ۱۰۱ ق م م و تبصره آن)

بخش هفتم

موارد شمول معافیت از مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی

۱ - در مورد عملیات پیمانکاری در مورد پیمانکاری در ایران نسبت به عملیات هر نوع کار ساختمانی، تأسیسات فنی و تأسیساتی شامل تهیه و نصب موارد مذکور و نیز حمل و نقل و عملیات تهیه طرح ساختمانها و تأسیسات، نقشه برداری، نقشه کشی، نظارت و محاسبات فنی، دادن تعلیمات و کمک های فنی،

انتقال دانش فنی و سایر خدمات در صورتی که کارفرما، وزارتخانه ها، موسسات و شرکت های دولتی یا شهرداریها باشند، آن قسمت از مبلغ قرارداد که از طریق خرید داخلی یا خارجی به مصرف خرید لوازم و تجهیزات می رسد مشروط بر آن که در قرارداد یا اصلاحات و الحاقات بعدی آن مبالغ لوازم و تجهیزات به طور جدا از سایر اقلام قرارداد درج شده باشد از پرداخت مالیات معاف خواهد بود (تبصره ۲ ماده ۱۰۷ ق م م)

۲ - شعب و نمایندگی های شرکتهای و بانک های خارجی در ایران که بدون داشتن حق انجام دادن معامله به امر بازاریابی و جمع آوری اطلاعات اقتصادی در ایران برای شرکت مادر اشتغال دارند و برای جبران مخارج خود از شرکت مادر وجوهی دریافت می کنند نسبت به آن مشمول مالیات بردرآمد نخواهند بود (تبصره ۳ ماده ۱۰۷ ق م م)

۳ - در مواردی که پیمانکاران خارجی تمام یا قسمتی از پیمانکاری عملیات هر نوع کار ساختمانی، تأسیسات فنی و تأسیساتی شامل تهیه و نصب موارد مذکور و نیز حمل و نقل و عملیات تهیه طرح ساختمانی و تأسیسات، نقشه برداری، نقشه کشی، نظارت و محاسبات فنی، دادن تعلیمات و کمک های فنی، انتقال دانش فنی و سایر خدمات را به پیمانکاران دست دوم اشخاص حقوقی ایرانی واگذار کنند معادل آن مبلغ از لوازم و تجهیزات مذکور در قرارداد دست اول که توسط پیمانکار دست دوم خریداری می گردد از دریافتی پیمانکار دست اول از پرداخت مالیات بر درآمد معاف خواهد بود. (تبصره ۴ ماده ۱۰۷ ق م م)

۴ - درآمد مشمول مالیات ابرازی ناشی از فعالیت های تولیدی و معدنی در واحدهای تولیدی یا معدنی در بخش های تعاونی و خصوصی که از اول سال ۱۳۸۱ به بعد از طرف وزارتخانه های ذیربط برای آنها پروانه بهره برداری صادر یا قرارداد استخراج و فروش منعقد می شود، از تاریخ شروع بهره برداری یا استخراج به میزان (۸۰٪) و به مدت چهار سال و در مناطق کمتر توسعه یافته به میزان

(۱۰۰٪) و به مدت ده سال از مالیات موضوع ماده ۱۰۵ (ق م م) ^۱ معاف هستند. (ماده ۱۳۲ ق م م)

معافیت های موضوع این بند شامل درآمد های تولیدی و معدنی مستقر در شعاع ۱۲۰ کیلومتری مرکز تهران و ۵۰ مرکز اصفهان و ۳۰ کیلومتری مراکز استانها و شهرهای دارای بیش از ۳۰۰ هزار نفر جمعیت براساس آخرین سرشماری به استثنای شهرک های صنعتی استقرار یافته در شعاع ۳۰ کیلومتری مراکز استانها و شهرهای مذکور نخواهد بود. (تبصره ۲ ماده ۱۳۲ ق م م)

واحدهای صنعتی جدید که با استفاده از معافیت های مندرج در ماده ۱۳۸ (ق م م) تاسیس می شوند نمی توانند از این معافیت های مالیاتی استفاده نمایند. (تبصره ۲ ماده ۱۳۸ ق م م)

ملاک برخورداری از معافیت مذکور صدور کارت شناسائی و یا پروانه بهره برداری پس از تصویب قانون مالیاتهای مستقیم است و استفاده از معافیت مذکور مقید به عدم شروع بهره برداری قبل از تاریخ تصویب اصلاحیه (۷۱/۲/۷) قانون مالیاتهای مستقیم نمی باشد. (رای شماره ۷۶/۸۱ - مورخه ۷۵/۰۵/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری)

۵ - آن قسمت از سود ابرازی شرکت های تعاونی و خصوصی که برای توسعه و بازسازی و نوسازی یا تکمیل واحدهای صنعتی و معدنی خود یا ایجاد واحدهای جدید صنعتی یا معدنی در آن سال مصرف گردد از ۵۰٪ مالیات متعلق موضوع ماده ۱۰۵ (ق م م) معاف خواهد بود مشروط براین که قبلاً اجازه توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی و یا معدنی جدید در قالب طرح سرمایه گذاری معین از وزارتخانه ذیربط تحصیل شده باشد. در صورتی که هزینه اجرای طرح یا طرح های یاد شده در هر سال مازاد سود ابرازی همان سال باشد و یا از طرح سرمایه گذاری کمتر باشد شرکت می تواند از معافیت مذکور در محاسبه مالیات سود ابرازی سال

^۱ - جمع درآمد شرکتها و درآمد ناشی از فعالیت های انتفاعی سایر اشخاص حقوقی از منابع مختلف در ایران یا خارج از ایران تحصیل می شود، پس از وضع زیان های حاصل از منابع غیر معاف و کسر معافیت های مقرر به استثنای مواردی که طبق مقررات این قانون دارای نرخ جداگانه ای می باشد، مشمول مالیات به نرخ بیست و پنج درصد (۲۵٪) خواهند بود. ماده ۱۰۵ ق م م

های بعد حداکثر به مدت سه سال و به میزان مازاد مذکور و یا باقی مانده هزینه اجرای کامل طرح بهره مند شود. (ماده ۱۳۸ ق م م)

در صورتی که شرکت، قبل از تکمیل، اجرا طرح را متوقف نماید یا ظرف مدت یک سال پس از مهلت تعیین شده در طرح سرمایه گذاری، آنرا بهره برداری نرساند، یا ظرف پنج سال پس از شروع بهره برداری آنرا تعطیل، منحل یا منتقل نماید معادل معافیت های مالیاتی منظور شده در این ماده از شرکت وصول خواهند شد. (تبصره ۱ ماده ۱۳۸ ق م م)

۶ - کارخانه های واقع در محدوده آبریز تهران که تعداد کارکنان آنها کمتر از ۵۰ نفر نباشد در صورتی که تاسیسات خود را کلاً به خارج از شعاع ۱۲۰ کیلومتر مرکز تهران انتقال دهند براساس ضوابطی که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی و وزارت ذیربط حسب مورد برقرار می شود تا ۱۰ سال از تاریخ بهره برداری در محل جدید از پرداخت مالیات بردرآمد ناشی از فعالیت صنعتی مربوط معاف خواهند بود. (تبصره ۳ ماده ۱۳۸ ق م م)

از نظر قانون محدوده آبریز تهران شامل منطقه آبریز غربی رودخانه حبله رود گرمسار و منطقه آبریز شرقی رودخانه زیاران و کلیه مناطق رودخانه های دماوند، جاجرود، دارآباد، دربند، اوین، فرحزاد، کن، کرج و کردان بوده و حدود آن عبارت است از: شمالاً: خط الراس کوههای البرز که آب آن به رشته کویر مرکزی جاری می شود. شرقاً: ساحل غربی رودخانه حبله رود گرمسار غرباً: ساحل شرقی رودخانه زیاران جنوباً: خطوط ممتد از غرب به شرق از محل تقاطع رودخانه زیاران با رودخانه شور تا خط القعر دریاچه نمک به سمت غرب تا محل تقاطع با مسیر حبله رود گرمسار. (تبصره ۴ ماده ۱۳۸ ق م م)

بخش هشتم

موارد شمول معافیت از مالیات درآمد اتفاقی

۱ - انتقالاتی که مشمول مالیات برارث می شوند مشمول مالیات درآمد اتفاقی نمی شوند. (ماده ۱۲۵ ق م م)

۲ - کمک های نقدی و غیرنقدی بلاعوض سازمان های خیریه یا عام المنفعه یا وزارتخانه ها یا مؤسسات دولتی و شرکت های دولتی یا شهرداریها یا نهادهای انقلاب اسلامی به اشخاص حقیقی غیر از مواردی که مشمول مالیات فصل مالیات بر درآمد حقوق است مشمول مالیات

اتفاقی نمی شود . (بند الف ماده ۱۲۷ ق م م)

۳ - وجوه یا کمک های مالی اهدایی به خسارت دیدگان جنگ ، زلزله ، سیل ، آتش سوزی و یا حوادث غیر مترقبه دیگر مشمول مالیات اتفاقی نمی شوند (بند ب ماده ۱۲۷ ق م م)

۴ - جوایزی که دولت برای تشویق صادرات و تولید و خرید محصولات کشاورزی پرداخت می نماید مشمول مالیات اتفاقی نمی شوند (بند ج ماده ۱۲۷ ق م م)

بخش نهم

موارد شمول سایر معافیت های مالیاتی

۱ - کلیه تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی دارای پروانه بهره برداری از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هر سال از پرداخت ۵۰٪ مالیات متعلقه معاف هستند. (تبصره ۳ ماده ۱۳۲ ق م م)

۲ - ۱۰٪ درآمد شرکت های تعاونی روستائی ، عشایری ، کشاورزی ، صیادان ، کارگری ، کارمندی ، دانشجویان و دانش آموزان و اتحادیه های آنها از مالیات معاف است . (ماده ۱۳۳ ق م م)

بنیاد تعاون ارتش ، بنیاد تعاون سپاه ، بنیاد تعاون بسیج ، بنیاد تعاون نیروی انتظامی به موجب اساسنامه های خود مشمول معافیت این بند می شوند .^۱

مراد از حکم مقرر در ماده ۱۳۳ (ق م م) معافیت شرکت های تعاونی از پرداخت مالیات ناشی از درآمد فعالیت های متناسب و هماهنگ با اهداف و

^۱- بخشنامه شماره ۳۲۷/۴۹۳۶ - مورخه ۸۲/۲/۹ سازمان امور مالیاتی

اساسنامه شرکت های مزبور می باشد . (رای شماره ۳۱۶ مورخه ۷۵/۱۲/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری)

۳ - درآمد حاصل از تعلیم و تربیت مدارس غیر انتفاعی اعم از ابتدائی ، راهنمایی ، متوسطه ، فنی و حرفه ای ، دانشگاهها و مراکز آموزش عالی غیر انتفاعی و درآمد مؤسسات نگهداری معلولین ذهنی و حرکتی بابت نگهداری اشخاص مذکور که حسب مورد دارای پروانه فعالیت از مراجع ذیربط هستند همچنین درآمد باشگاهها و مؤسسات ورزشی دارای مجوز از سازمان تربیت بدنی حاصل از فعالیت های منحصرا ورزشی از پرداخت مالیات معاف است . (ماده ۱۳۴ ق م م)^۱

چنانچه در تاسیس و فعالیت مؤسسات و باشگاههای ورزشی وجود بوفه به طور متعارف و در حدود رفع نیازهای مربوط به امور ورزشی داخل باشگاه یا موسسه لازم بوده و ایجاد آن خارج از چارچوب مجوز سازمان تربیت بدنی نبوده باشد ، صرف وجود چنین بوفه ای باشگاه یا موسسه مورد نظر را از شمول معافیت مذکور خارج نمی سازد و چنانچه فعالیت بوفه مذکور خارج از حدود مجوز مذکور باشد تنها درآمد بوفه برابر مقررات مشمول مالیات می گردد . (رای شماره ۳۰/۴/۸۹۴- مورخه ۷۷/۹/۲ هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی)

^۱ - ماده ۱- درآمد مدارس ابتدایی ، راهنمایی ، متوسطه ، فنی و حرفه ای دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی حاصل از تعلیم و تربیت شامل کلیه درآمدهای مرتبط با تعلیم و تربیت طبق مجوز صادر شده از وزارتخانه ذیربط می باشد .

تبصره ۱- درآمد حاصل از فعالیت اقتصادی و غیرمرتبط با موضوع تعلیم و تربیت طبق مقررات مربوط و سایر فعالیت های خارج از شمول مجوز مذکور مشمول مالیات می باشد .

تبصره ۲- درآمدهای حاصل از برگزاری فعالیتهای فرهنگی و سمینارها یا دوره های آموزشی این گونه مؤسسات نیز مرتبط با فعالیت تعلیم و تربیت محسوب می شود و از پرداخت مالیات معاف می باشد .

ماده ۲- درآمد مؤسسات نگهداری معلولان ذهنی و حرکتی دارای پروانه فعالیت از مراجع ذی ربط ، بابت نگهداری معلولان ذهنی و حرکتی از مالیات معاف است . هرگونه درآمد دیگر حاصل از فعالیت های مغایر با پروانه فعالیت طبق مقررات مربوط مشمول مالیات خواهد بود .

در رابطه با اینکه آیا معافیت مذکور نسبت به درآمدهای حاصل از فعالیتهای غیرآموزشی مانند فروش دارائیهها و سایر فعالیتهای دیگر نیز تسری دارد هیات عمومی شورای عالی مالیاتی در رای (شماره ۳۰/۴/۱۳۹۶۳ - مورخه ۷۴/۱۱/۱۲) بیان می نماید :

قطع نظر از نوع درآمد مکتسبه بطور کلی برابر مفاد ماده ۱۳۴ اصلاحی (ق م م) شرط معافیت آن است که مدارس و دانشگاهها و مراکز مورد بحث با ضوابط و مجوز مراجع قانونی ذیربط (وزارت آموزش و پرورش یا حسب مورد سایر وزارتخانه های ذیربط) تاسیس و اداره شود . بنابراین درآمد هر یک از موسسات مذکور که حسب ضوابط و مجوز یادشده تاسیس و اداره می شوند از پرداخت مالیات معاف و در غیر اینصورت طبق مقررات مربوط مشمول مالیات خواهد بود .

۴ - سازمان امور مالیاتی کشور می تواند در صورتیکه جز ماترک ، وجوه نقد موجود نباشد به تقاضای کتبی وراث معادل مالیاتی متعلق ، مالی را اعم از منقول یا غیر منقول از ماترک با توافق وراث انتخاب و به قیمتی که مبنای محاسبه مالیات بر ارث قرار گرفته است به جای مالیات قبول کند . انتقال مالی که در اجرای این ماده به جای مالیات قبول شود به وزارت امور اقتصادی و دارائی مشمول هیچ گونه مالیاتی نخواهد بود . (ماده ۴۱ ق م م و تبصره آن)

۵ - وجوه پرداختی بابت بیمه عمر از طرف موسسات بیمه که به موجب قراردادهای منعقد بیمه عاید ذینفع می شود از پرداخت مالیات معاف است . (ماده ۱۳۶ ق م م)

۶ - هزینه های درمانی پرداختی هر مودی بابت معالجه خود و یا همسر و اولاد و پدر و مادر و برادر و خواهر تحت تکفل در یک سال مالیاتی به شرط این که اگر دریافت کننده موسسه درمانی یا پزشک مقیم ایران باشد دریافت وجه را گواهی نماید و چنانچه (به تائید وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی) به علت فقدان امکانات لازم معالجه در خارج از ایران صورت گرفته است پرداخت هزینه مزبور به گواهی مقامات رسمی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل معالجه یا وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد ، همچنین حق بیمه پرداختی هر شخص حقیقی به موسسات بیمه ایرانی بابت بیمه عمر و بیمه

های درمانی مشمول مالیات نخواهد شد. در مورد معلولان و بیماران خاص و صعب العلاج علاوه بر هزینه های مذکور هزینه مراقبت و توانبخشی آنان نیز از درآمد مشمول مالیات معلول یا بیمار شخصی که تکفل او را عهده دار است کسر می شود. (ماده ۱۳۷ ق م م)

۷ - موقوفات، نذورات، پذیره، کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی آستان قدس رضوی، آستان حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)، آستانه حضرت معصومه، آستان حضرت احمد ابن موسی (شاه چراغ)، آستان مقدس امام خمینی (ره)، مساجد، حسینیه ها، تکایا و سایر بقاع متبرکه از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص سایر بقاع به عهده سازمان اوقاف و امور خیریه می باشد. (بند الف ماده ۱۳۹ ق م م)

۸ - کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران از پرداخت مالیات معاف است. (بند ب ماده ۱۳۹ ق م م)

۹ - کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی صندوق پس انداز بازنشستگی و سازمان بیمه خدمات درمانی و سازمان تامین اجتماعی و همچنین حق بیمه و حق بازنشستگی سهم کارکنان و کارفرما و جریمه های دریافتی مربوط توسط آنها از پرداخت مالیات معاف است. (بند ج ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۰ - کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی مدارس علوم اسلامی از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص مدارس علوم اسلامی با شورای مدیریت حوزه علمیه قم می باشد. (بند د ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۱ - کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی نهادهای انقلاب اسلامی از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص نهادهای انقلاب اسلامی با هیات وزیران می باشد. (بند ه ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۲ - آن قسمت از درآمد صندوق عمران موقوفات کشور که به مصرف عمران موقوفات برسد از پرداخت مالیات معاف است. (بند و ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۳ - درآمد اشخاص از محل وجوه بریه ولی فقیه، خمس و زکات از پرداخت مالیات معاف است. (بند ز ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۴ - آن قسمت از درآمد موقوفات عام که طبق موازین شرعی به مصرف اموری از قبیل تبلیغات اسلامی ، تحقیقات فرهنگی ، علمی ، دینی ، فنی ، اختراعات ، اکتشافات ، تعلیم و تربیت و بهداشت و درمان ، بنا و تعمیر و نگهداری مساجد و مصلاها و حوزه های علمیه و مدارس علوم اسلامی و مدارس و دانشگاههای دولتی ، مراسم تعزیه و اطعام ، تعمیر آثار باستانی ، امور عمرانی و آبادانی ، هزینه یا وام تحصیل دانش آموزان و دانشجویان ، کمک به مستضعفان و آسیب دیدگان حوادث ناشی از سیل و زلزله ، آتش سوزی ، جنگ و حوادث غیر مترقبه دیگر برسد ، مشروط بر اینکه درآمد و هزینه های مزبور به تائید سازمان اوقاف و امور خیریه رسیده باشد ، از پرداخت مالیات معاف است . (بند ح ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۵ - کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی موسسات خیریه و عام المنفعه که به ثبت رسیده اند ، مشروط براینکه به موجب اساسنامه آنها صرف امور مذکور در بند قبل شود و سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه های آنها نظارت کند از پرداخت مالیات معاف است . (بند ط ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۶ - کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی و همچنین حق عضویت اعضا مجامع حرفه ایی ، احزاب وانجمنها و تشکل های غیر دولتی که دارای مجوز از مراجع ذیربط باشند و وجوهی که به موجب قانون و مقررات مربوط از درآمد یا حق الزحمه اعضا آنها کسر و به حساب مجامع مزبور واریز می شود از پرداخت مالیات معاف است . (بند ی ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۷ - موقوفات و کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی انجمنها و هیات های مذهبی مربوط به اقلیت های دینی مذکور در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ، مشروط بر اینکه رسمیت آنها به تصویب وزارت کشور برسد از پرداخت مالیات معاف است . (بند ک ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۸ - فعالیتهای انتشاراتی ومطبوعاتی ، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می شوند از پرداخت مالیات معاف است . (بند ل ماده ۱۳۹ ق م م)

۱۹ - وجوهی که از فعالیت های غیر انتفاعی به منظور پیشبرد اهداف و وظایف اشخاص موضوع ماده ۱۳۹ (ق م م) از راه برگزاری دوره های آموزشی ، سمینارها ، نشر کتاب و نشریه های دوره ای و . . . در چارچوب اساسنامه آنها تحصیل می شود و سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه آنها نظارت می کند از پرداخت مالیات معاف است . (تبصره ۱ ماده ۱۳۹ ق م م)

۲۰ - ۱۰۰٪ درآمد حاصل از صادرات محصولات تمام شده کالای صنعتی و محصولات بخش کشاورزی (شامل محصولات زراعی ، باغی ، دام و طیور ، شیلات ، جنگل و مرتع) و صنایع تبدیلی و تکمیلی آن ۵۰٪ درآمد حاصل از صادرات سایر کالاهائی که به منظور دست یافتن به اهداف صادرات کالاهای غیر نفتی به خارج از کشور صادر می شوند از شمول مالیات معاف هستند . (بند الف ماده ۱۴۱ ق م م)

۲۱ - ۱۰۰٪ درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که به صورت ترانزیت به ایران وارد شده یا می شوند و بدون تغییر در ماهیت یا با انجام کاری بر روی آن صادر می شوند از شمول مالیات معاف است . (بند ب م ۱۴۱ ق م م)

۲۲ - درآمد کارگاه های فرش دستباف و صنایع دستی و شرکت های تعاونی و اتحادیه های تولیدی مربوطه از پرداخت مالیات معاف است . (ماده ۱۴۲ ق م م)

مستنبط از مفاد ماده ۱۴۲ اصلاحی قانون مالیاتهای مستقیم آنستکه صفت " تولیدی " هم مربوط به شرکتهای تعاونی و هم اتحادیه ها می باشد و چون اتحادیه ها علی الاصول برای امر تولید تشکیل نمی شوند ، علیهذا صفت مذکور در اصل مختص شرکتهای تعاونی بوده و با این ترتیب شرکتهای تعاونی تولیدی فرش دستباف و صنایع دستی و اتحادیه های آنها مشمول معافیت ماده ۱۴۲ یادشده خواهند بود . (رای شماره ۳۰/۴/۸۷۸۲ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

۲۳ - از نقل و انتقال سهام و حق تقدم سهام شرکتهای در بورس و همچنین اوراق بهاداری که در بورس معامله می شوند ، مالیات مقطوعی به میزان ۰.۵٪ ارزش فروش سهام و حق تقدم سهام وصول و از این بابت وجه دیگری به عنوان

مالیات بردرآمد نقل و انتقال سهام و حق تقدم سهام مطالبه نخواهد شد. (تبصره ۱ م ۱۴۳ ق م م)

۲۴ - از هر نقل و انتقال سهام و سهم الشرکه و حق تقدم سهام و سهم الشرکه شرکا در سایر شرکتهای مالیات مقطوعی به میزان ۴٪ ارزش اسمی آنها وصول می شود. از این بابت وجه دیگری به عنوان مالیات بردرآمد نقل و انتقال فوق مطالبه نخواهد شد (تبصره ۲ ماده ۱۴۳ ق م م)

۲۵ - در شرکتهایی سهام پذیرفته شده در بورس اندوخته صرف سهام مشمول مالیات مقطوع به نرخ ۰۵٪ خواهد بود و به این درآمد مالیات دیگری تعلق نمی گیرد. (تبصره ۳ ماده ۱۴۳ ق م م)

۲۶ - جهیزیه منقول و مهریه اعم از منقول و جوایز علمی و بورس های تحصیلی و همچنین درآمدی که بابت حق اختراع یا حق اکتشاف عاید مخترعین و مکتشفین می گردد بطور کلی و نیز درآمد ناشی از فعالیت های پژوهشی و تحقیقاتی مراکزی که دارای پروانه تحقیق از وزارتخانه های ذیصلاح می باشند به مدت ده سال از تاریخ (۱۳۷۱/۲/۲۳) طبق مقررات از پرداخت مالیات معاف می باشند. (ماده ۱۴۴ ق م م)

۲۷ - سود دریافتی به هر عنوان در موارد زیر از پرداخت مالیات معاف است :

۱- سود متعلق به سپرده های مربوط به کسور بازنشستگی و پس انداز کارمندان و کارگران نزد بانک های ایرانی در حدود مقررات استخدامی مربوطه .
 ۲- سود یا جوایز متعلق به حسابهای پس انداز و سپرده های مختلف نزد بانکهای ایرانی یا موسسات اعتباری غیر بانکی مجاز . این معافیت شامل سپرده هایی که بانکها یا موسسات اعتباری غیر بانکی مجاز نزد هم می گذارند نخواهد بود .

تفاوت قیمتی که تحت عنوان سود سالیانه و یا تخفیف ویژه دراین قبیل معاملات بابت پیش پرداخت مشتریان منظور می گردد، درآمد تلقی نشده و نوعی تخفیف فروش است که از شمول مالیات بردرآمد موضوع قانون مالیاتهای مستقیم خارج خواهد بود . (رای شماره ۳۰/۴/۱۳۷۷ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)
 ۳- جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه .

۴- سود پرداختی بانک های ایرانی به بانک های خارج از ایران بابت اضافه برداشت (اوردرافت) و سپرده ثابت به شرط معامله متقابل.

۵- سود و جوایز متعلق به اوراق مشارکت. (ماده ۱۴۵ ق م م)
معافیت های ذکر شده شامل موسسات اعتباری غیر بانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تاسیس شده اند یا می شوند نیز خواهد شد. (تبصره ماده ۱۴۵ ق م م)

۲۸ - اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع بندهای الف و ب ماده ۹۵ (ق م م)
چنانچه طی سه سال متوالی ترازنامه و حساب سود و زیان و دفاتر و مدارک آنان مورد قبول قرار گرفته باشد و مالیات هر سال را در سال تسلیم اظهار نامه بدون مراجعه به هیاتهای حل اختلاف مالیاتی پرداخت کرده باشد معادل ۵٪ اصل مالیات سه سال مذکور علاوه بر استفاده از مزایای مقرر در ماده ۱۹۰ (ق م م) به عنوان جایزه خوش حسابی از محل وصولی های جاری پرداخت یا در حساب سنوات بعد آنان منظور خواهد شد. جایزه مربوط از پرداخت مالیات معاف خواهد بود. (ماده ۱۸۹ ق م م)^۱

منابع و مآخذ

۱ - ماده ۹۵ : صاحبان مشاغل موضوع این فصل مکلف اند اسناد و مدارک مثبت به کافی برای تشخیص درآمد مشمول مالیات خود نگهداری کنند. صاحبان مشاغل از لحاظ تشخیص درآمد مشمول مالیات به گروه های زیر تقسیم می شوند :

الف : صاحبان مشاغلی که به موجب این قانون مکلف به ثبت فعالیت های شغلی خود در دفاتر روزنامه و کل موضوع قانون تجارت هستند و باید دفاتر و اسناد و مدارک مربوط را با رعایت اصول و موازین و استانداردهای پذیرفته شده حسابداری نگهداری کنند.

ب : صاحبان مشاغلی که بر حسب این قانون مکلف به ثبت فعالیت های شغلی خود در دفاتر درآمد و هزینه می باشند. نمونه های دفاتر مذکور توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می گردد و در دسترس قرار می گیرد.

- ۱ - حجتی غلامرضا ، بهار ۱۳۸۵ ، محشای مالیاتی ، گنج دانش ، چاپ اول ، بهار ۱۳۸۵ .
- ۲ - سازمان امور اقتصادی و دارایی استان همدان :
<http://www.hammefa.gov.ir/other/links.asp>
- ۳ - قدیمی ، محمد رضا ، ۱۳۷۷ ، این همه معافیت مالیاتی برای چیست؟ ، مجله حقوقی ، قضایی دادگستری ، شماره ۲۵ .
- ۴ - مانوکیان آرمینه ، بررسی معافیت های مالیاتی در ایران ، مجموعه پژوهشهای اقتصادی بانک مرکزی ج.ا.ا. ، شماره ۱۵ ، دیماه ۱۳۷۸
- ۵ - مجموعه قوانین مجلس شورای اسلامی :
<http://law.majlis.ir/Law/Lawlist.asp>